ולימא (ז). רב הונא מתני' דאמר אם תלד אשתי זכר תנו ליה מנה לכשתלד ולא זכר ליה כלום עד שיוולד ואין זה מזכה לעובר דאמרינן לעיל [קמא:] דלא קנה. ומשני רב הונא דאמר מיני ידע מי שנאה ולא אוקמה כשתלד לטעמייה דאמר רב הונא אף המזכה לעובר בבכה"ג דאמר לכשתלד כלומר נכסי להאי דמיעברא לכשיולד לא קנה דכיון דבשעת הקנאה עובר הוא ואינו יכול לזכות לא יקנה לכשיולד ע"י אמירה דאמר לכשתלד: **לכשתלד קנה.** אע"ג דפליג ר"ג בהמוכר פירות דקל לחבירו ג) דאמר אף משבאו לעולם יכול לחזור בו דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הכא גבי עובר מודי דחשיב ליה כישנו בעולם וגם הנכסים שנותן לו הרי הן בעולם אלא שצריך לתקן לשונו ולומר נכסי להאי עובר לכשתלד דאז ראוי לקנות לגמרי: **וכזכזו.** החזיקו. כל איש ואיש מה שמצא בזזו איש לו: **חייב להחזיר.** כיון דאשתו מעוברת עובר יורש הוי. אלמא המזכה לעובר קנה: **או שהפילה אשתו.** וחזרו ישראל והחזיקו בנכסיו: **החזיר בשניה.** אחר שמת הבן או העובר קנה דהשתא ליכא עוד שום יורש: **בראשונה לא קנה.** דאיגלאי מילתא שהיה לו בן או עובר ואע"ג דסוף סוף מת העובר בבטן ולא יצא לאויר העולם כיורש גמור חשיב ליה ומרע לחזקת מחזיקי ראשונה. אלמא עובר יורש כרב אשי:

ורבא אמר. לעולם אימא לך לא שנא המזכה לעובר לא שנא ירושה הבאה מאליה לא קנה כלל ושאני התם גבי המחזיק בראשונה האי דלא קנה לאו משום עובר הוא דהא אין עובר אלא מעיקרא כשהחזיקו רפוי מרפיין בידייהו כשמת הגר וכזכזו נכסיו והחזיקו לא נתכוונו להחזיק לגמרי דהא מספקא להו אם יש לו יורשין אם לאו כמו שהוכיח סופו על תחלתו שלמעו לבסוף שהיה לו בן או אשתו מעוברת ושמא לא תפיל ולכך לא הוא חזקתו חזקה אע"כ חזרו והחזיקו אחר מיתת הבן והעובר ולעולם אימא לך עובר אינו יורש וגם המזכה לו לא קנה: **מאי ביניייהו.** בין לגבי בין לרבא חזקה ראשונה לאו כלום היא מה לי משום דעובר יורש לאבי מה לי משום דרפוי מרפיא לרבא מאי נפקא לן מינה: **איכא ביניייהו שלמעו בו שמת ולא מת ואח"כ מת.** לשונות רבים שמעתי ולא ישרו בעיני. אמנם כן צריך לפרש איכא ביניייהו בין אביי לרבא בבה"ג גר שמת וזכזו ישראל נכסיו והחזיקו ואח"כ שמעו שלמעו מעוברת ושמעו אחרי כן שמת העובר ועדיין היו מוחזקין ג"כ שהחזיקו אחר שלמעו בו שמת ולא היה מת כשלמעו אלא אח"כ מת לאביי דאמר עובר יורש משום דהוא ירושה הבאה מאליה המחזיקים ראשונה קודם מיתת עובר לא החזיקו אלא מחזיקי אחר מיתתו ולרבא דאלי טעמא דרפוי המחזיקים ראשונה שלמעו בו שמת הוא חזקתן חזקה ואע"פ שנודע לבסוף שעדיין לא מת מ"מ לא מרפיא בידיהם כיון שלמעו בו שמת והעובר לא יצא לאויר העולם ולא זכה לירש לרבא אינו יורש עד שיצא לאויר ד) והמחזיק בשניה אחר מיתת העובר לא הוי חזקתן חזקה. כן נראה בעיני ועיקר: לשון קצרה **איכא ביניייהו שלמעו בו שמת.** העובר ואח"כ החזיקו והוא לא מת אלא אח"כ מת ובאו אחרים להחזיק לרבא חזקתו ראשונה לא מרפיא שהרי שמעו שמת ומתכוונו להחזיק לגמרי וקנו דסוף סוף העובר לא יצא לאויר העולם ולא ירש מידי ולאביי אחרונים קנו: **ת"ש.** דתנן במס' נדה בפ' יוצא דופן (דף מג:) תינוק בן יום אחד מטמא בנגעים כו' עד נוחל ומנחיל ופרכינן בגמרא נוחל ממאן מאביו למאן לאחין מן האב אחין אי בעו מייניה לירתו אי בעו מאביהם לירתו ומאי נפקא לן מינה בהאי תינוק אפי' כי לא בא לעולם היתה ירושה נופלת לפני אלו האחין: ומשנינן **אמר רב ששת נוחל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב.** דמייה קא ירתי כגון רחל שילדה את יוסף ומתה רחל ביום שנולד יוסף וירש את אמו שהרי בן יום אחד נוחל ואח"כ מת ומנחיל לראובן ושמעון בני יעקב שהן אחיו מאביו דמייה דיוסף ירתי ולא מרחל שהרי אינה אמם הכי איתא במסכת נדה [שם]. והכא הכי הוא דפרכינן תא שמע תינוק בן יום אחד נוחל ומנחיל בן יום אחד אין לא אלמא עובר אינו יורש ירושה דממילא וכל שכן דהמזכה לעובר לא קנה וקשיא לרב ששת ומשני ג"ר ששת נוחל כו' והאי שיטתא במסכת נדה [שם] איתיה משום קושיא אחריתי דפריסת לעיל. ונראה בעיני דהכי גרסינן האמר רב ששת נוחל בנכסי האם כו' הלכך כיון דהתוא יומא דאמתיליד מתה אמו משום הכי דייקינן דוקא בן יום אחד שנולד ולא לאויר העולם ואח"כ מתה אמו ואח"כ מת הוא והורים לאחיו מן האב אבל עובר לא אינו יכול לירש אמו בעודנו בבטנה להנחיל

ולימא ליה דאמר לכשתלד רב הונא לטעמיה דאמר רב הונא אאף לכשתלד לא קנה דאמר רב נחמן המזכה לעובר לא קנה לכשתלד קנה ורב הונא אמר אף לכשתלד לא קנה ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה קנה **אמר רב ששת** מנא אמינא לה דתניא בגר שמת ובזבזו ישראל נכסיו ושמעו שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת חייבין להחזיר החזירו הכל ואחר כך שמעו שמת בנו או שהפילה אשתו החזיק בשניה קנה ובראשונה לא קנה ואי סלקא דעתך עובר לא קני למה להו אחזוקי בשניה הא אחזיקו להו חדא זימנא אמר אביי ו) ירושה הבאה מאיליה שאני רבא אמר שאני התם דרפוי מרפיאן בידייהו מעיקרא מאי בינייהו איכא בינייהו ששמעו בו שמת ולא מת ואחר כך מת תא שמע ז) תינוק בן יום אחד נוחל ומנחיל בן יום אחד אין עובר לא הא אמר רב ששת ח) נוחל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב ודוקא בן יום אחד ט) אבל עובר לא מאי טעמא דהוא

בן יום אחד נוחל ומנחיל אבל עובר לא אמר רב ששת כו'. הקשה רבינו אפריים דלפרוך ליה מריש דהך משנה דקתני ריש פרק יוצא דופן (נדה דף מג: וש"ס) בן יום אחד מאכיל בתרומה ופוסל מן התרומה דוקא בן יום אחד אבל עובר לא אלמא המזכה לעובר לא קנה וקשיא לרב ששת דהשתא לא מצי לשנויי כדמשני אסיפא ועוד קשה לר"י על ההיא דיוצא דופן דקאמר התם מאי אירייא בן יום אחד אפי' עובר נמי פוסל ואמר רב ששת הכא בכהן שיש לו שתי נשים אחת גרושה ואחת שאינה גרושה ויש לו בנים מאשה גרושה ובן ט) אחד מהגרושה דפוסל בעבדי אביו מלאכול בתרומה ולאפוקי מדר' יוסי דאמר עובר נמי פוסל קמ"ל בן יום אחד אין אבל עובר לא ולמה לי למנקט ב' נשים לוקמה באשה אחת גרושה ויש לו בן ממנה דוקא בן יום אחד פוסל אבל עובר לא ואכלי העבדים בשביל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמרינן ביבמות בפרק אלמנה (דף מז. וש"ס) ונראה לר"י דסבר רב ששת לרבנן דר' יוסי נמי עובר אית ליה זכייה וטעמא דעובר אינו פוסל משום דסמוך מיעוטא דמפילות למחצה דנקבות והוו להו זכרים מיעוטא ומיעוטא לא מייסיגן כדחיים רבי יוסי ולהכי אוקי התם בכהן שיש לו שתי נשים ויש לו בנים מאשה גרושה דאין לו בנים לא פוסל עובר אע"ג דיש לו זכייה דלא מייסיגן למיעוטא דזכרים כדפריסת אבל אם אין לו בנים פוסל עובר גם לרבנן דאית ליה זכייה דבין הוא זכר בין היא נקבה הרי הן שלה ופליג רב ששת אשמואל דאמר בפרק אלמנה (שם) לרבנן אוכלין בשביל כל המשפחה דסבר שמואל לרבנן אית ליה זכייה לעובר והשתא ניחא הא דקאמר לעיל רב ששת אמר אמינא לה דתניא גר שמת כו' ולא דמי דהך ברייתא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי אלא דלא חייסי למיעוטא כדפריסת ואם תאמר לעיל דאמר החזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אמאי לא קנה המחזיק בראשונה כיון דלסוף הפילה דהא בפרק אלמנה (שם דף מז. וש"ס) אמרינן דזכרים הוי מיעוטא משום מיעוטא דמפילות ואין לעובר שקופו להיות נפל אלא בעבדים וי"ל דהתם תלינן שמא כבר נשאת אכילת העבדים מת העובר בבטן ולית ליה זכייה:

נוחל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב. תימה דמה עלה על דעת המקשה דהא ע"כ צריך לומר כדמשני רב ששת נוחל בנכסי האם דאי לאו הכי תקשה ליה דאמאי אי בעו מייניה לירתו אי בעו מאבוה לירתו דהכי דייק בפרק יוצא דופן וי"ל דודאי ידע המקשה שפיר דנוחל בנכסי האם קאמר אלא שהיה סובר דהיא מייתא בריאה ורב ששת משני דהוא מייתא בריאה ולא הוצרך רב ששת לומר נוחל בנכסי האם אלא לפי שלא פירש המקשה מפרש לה רב ששת ובפ"ק דערכין (דף ז. וש"ס) דפריך לשמואל מרב ששת דאמר דהוא מייתא בריאה אמר ליה שמואל סובר כמו מקשה דהכא דהיא מייתא בריאה ט"ע דשמואל סובר כרב ששת דאמר המזכה לעובר קנה לקמן בסמוך מ"מ אין צריך לתרץ כרב ששת דיכול לתרץ כמר בריה דרב יוסף שאין ממעטו בחלק בכורה אלא דניחא ליה להעמיד שמואל כרב ששת ועוד י"ל דמעיקרא ס"ד דנוחל בנכסי האב וכגון שלא היה לו אלא העובר לבד ט) והקנה נכסיו לאחרים אם לא יראנו זה וקתני דדוקא בן יום אחד נוחל מאביו כדי להנחיל ליורשין מאביו אבל עובר לא וה"נ הוה מצי לשנויי בפרק יוצא דופן (נדה דף מד. וש"ס) ט"ג י"ל דהמקשה סבר כמר בריה דרב יוסף לומר שממעטו בחלק בכורה בלא דרשה דוילדו לו דדוקא בן יום אחד ממעטו בכורה אבל עובר לא: דהוא

עין משפט נר מצוה

יד א טוש"ע חו"מ סי' רי סעיף ל ופר' בהגהות מיי' פכ"ב מהל' מכירה סי' ח:

טו ב מיי' פ"ב מהלכות זכיה ומתנה הל' יח סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' ערה סעיף ל:

טז ג מיי' פ"ח מהלכות נחלות יג ועיין בהשגות ומגיד משנה סמג עשין מז טור ושו"ע חו"מ סי' רטו סעיף ה [ובכל אלפס פרק ח דמכלתין דף ריח:]:

יז ד שם בהג"ה [ובכל אלפס שם]:

רבינו גרשום

ומקשי' ואכתי לוקים ליה לסיפא בעובר ואימא דאמר לכשתלד אשתי. כל מה שתלד יטול דמשמע לכשתלד דכבר ילדה יטול שוב יזכה בו ולא עכשיו ואמאי לא תירצה רב הונא הכי לסיפא דמתני'. ומשני רב הונא נמי סבירא ליה דאפי' אם אמר לכשתלד לא קנה כיון דהוה קנין במתנה קודם שיבא לעולם ומשום הכי אמר משנתינו איני יודע מי שנאה: מנא אמינא לה. דהמזכה לעובר לא קנה: או שאשתו מעוברת חייבין להחזיר הכל. אע"ג דאכתי לא בא עובר לאויר העולם יקנה בנכסי אביו אלמא המזכה לעובר קנה: מי שהחזיק בשניה. לאחר שאין לו בן קנה משום דנכסי הגר הרי הן כמדבר מי שהחזיק בהן זכה: אמר אביי. לעולם בעלמא המזכה לעובר לא קנה והכא אמאי החזיק בראשונה לא קנה משום דמעיקרא כשהחזיקו בהן חזקה רעועה הואי ורפוי הוה מרפי בידייהו דלא הוו ידעי אם אית ליה בן או לא להכי מי שהחזיק בשניה כשידעו ודאי שאין לו בן החזיק: מאי ביניייהו. בין אביי לרבא מכדי בין למר בין למר עובר לא קנה ותדוייהו סברי דמי שהחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה: איכא ביניייהו. דאותם שהחזיק בשניה שמעו בו בבנו שמת והחזיק בנכסים ועדיין לא היה מת ואחר כך מת ובאו אחרים לאחר שהחזיקו אלו ותפשו הנכסים קודם שמת זה ושוב מת. אביי סבר הואיל ששמעו בו שמת אע"ג דלא מת והחזיקו בהם אחרים כיון דאחר כך מת אותה חזקה של אחרים לא הויא חזקה משום דקמאי חזקה גמורה החזיקו. ט) ורבא ס"ל כיון דבשעתא שהחזיקו בהן אחרים אכתי לא מת ההחזיקו אחרים אע"ג דשוב מת הני בתראי קנו קמאי לא קנו משום דמעיקרא אע"ג דשמעו בו שמת כיון דלא מת חזקה רעועה היתה ורפוי היתה מרפיא בידייהו אע"ג דשוב מת קנו בתראי. ובחזקה שניה פליגי בין אביי ובין רבא אבל בחזקה ראשונה לדברי הכל חייבין להחזיר הואיל ששמעו שיש לו בן או שאשתו מעוברת: ת"ש. אי מזכה לעובר קנה אי לא קנה: תינוק בן יום אחד נוחל. ממון של אבותיו ומנחיל דהרי הוא כגדול לכל יורשותו: אבל עובר לא. אינו נוחל ומנחיל וקשיא לרב ששת. אמר לך רב

גליון הש"ס

גמרא ולימא ליה דאמר לכשתלד. עי' כר"ן קדושין דף לג. ע"ב בדף הסמי' תוס' ד"ה נוחל בו' אע"פ דשמואל סובר כר"ש. תמוה לי הא בפשוטו ניחא דהא שמואל ס"ל ביבמות לרבנן דר"י אין לו בנים אוכלים בשביל המשפחה כרי דס"ל דטעמא לרבנן דעובר לית ליה זכייה. אלא דשמואל דס"ל המזכה לעובר קנה היינו דס"ל דהלכה כר"י וכדאמרינן לקמן ביבמות דזו יש"ל קאמר וא"כ מתניתין דנה דקתני כרשב"ל דכן יוש אחד פוסל אבל עובר לא אחרים כרבנן דר"י ממילא ס"ל לתמני' דעובר אין לו זכייה. ס"ל אין החתלה לקוראים הש"ם כן יוש אחד אין אבל עובר לא דהא נאמת הך תמני' ממילא ס"ל דאין זכייה לעובר ועע"ג: **בא"ד** והקנה נכסיו לאחרים. קשה לי למאי הוצרכו לגוזמא דחיקא כזה ולא בפשוטו לאמר מיתת האב קודם שמת הבן הוה ביומו מכרו החמרים כל נכסיהם לבע"ח ולא שעבדו כל נכסיהם לבע"ח ולא תתנו דאיקנו ואח"כ מת זה הבן דאם לא היה נוחל ומנחיל ויהיו זוכים למפרע מכח אביהם קנה הלוקח למפרע גם אלו הנכסים אבל כיון דנוחל ומנחיל והם זוכים ליורש אחיהם משעת מיתתו לא קנה הלוקח דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם:

הגהות הב"ח

(ז) רשב"ם ד"ה ולימא ליה רב הונא וכו' ולא אוקמה לכשתלד:

מוסף רש"י

ירושה הבאה מאיליה שאני. ויש לה כח לתפוס אבל להקנות לו אדם לא קנה (לעיל קמא:). **נוחל ומנחיל.** אם נפלה לו ירושה בו ביום ובו ביום מת ממילא נקרובין מאביו (עדכין ז:). **אמר רב ששת.** אלו נוחל ומנחיל ליכא לאוקומי בנכסי אביו, דאי נמי לא אמילד אימו דאביו הוו ירמי קרובין נכסי אביו איכא דאין בנים, אלא נוחל בנכסי האם. אם מתה בו ביום ואפילו הוא מת בו ביום נוחל נכסי אמו ומנחילן מכאן לאחיו מאביו שאין בני אמו, דאי לאו הוא הוו ירמי לה קרובים ולא אתרבין נפל הוא ואינו בן אמלה (שם). דבן נוחל את אמו אבל האם אינה נוחלת את בנה וכל שכן קרובי האם שאין נוחלין אומו, דכתיב במשפחותם לבית אבותם, משפחת האם אינה קרויה משפחה (נדה מד:). אבל עובר לא. אם מתה מעוברת אינו נוחל להנחיל את קרובין מן האב (שם).

ששת לעולם קנה והכא מתני' הכי מיפרשא בן יום אחד בנכסי האם להנחיל ממון לאחים מן האב דוקא כשהיה התינוק בן יום אחד שנולד בשחרית ומתה אמו בערבית דהוי חי יום אחד. אבל עובר שבמעי אמו אם מתה אמו לא אמרינן דהוא חי במעי אמו בתר מיתת אמו ונוחל את אמו להנחיל את האחין מן האב משום דעובר מיית ברישא מן אימיה:

ט) נראה דלעת רבינו הכיכא דהפילה אח"כ מודה אביי דלמפרע לא הי' בר ירושה כיון שלא הי' עומד להולד והלכך אותם שהחזיקו בהם לא קנו.

דהוא מיית ברישא. והיינו טעמא כדאמר בפ״ק דערכין (דף ז.) דאחידי דזוטרא חיותיה עיילא ליה טיפתא דמלאך המות ומתתבא ליה לסימנין והא דאמר בפרק בהמה המקשה (חולין דף עד.) השוחט הבהמה ומצא בה בן תשעה מי כו׳ היינו דוקא כששחטה או הרגה שאז היא מתה מחלה כדאמרי׳ בפ״ק דערכין ע) (דף ז. ושם) והא דאמר (פ) בהשוחט (חולין דף נח.) דמתה אמו והדר ילדתה היינו מתה על ידי אדם אי נמי על ידי מלאך המות וכגון שנעקר הולד ללאת דאז אין הולד מת כדמשמע בפ״ק דערכין (דף ז. ושם) וא״ת כיון דבהריגה או נעקר ללאת היא מייתא ברישא ולא הולד א״כ אמאי נקט בן יום אחד עובר נמי נוחל ומנחיל וי״ל דבן יום אחד פסיקא ליה אבל בעובר לא פסיקא ליה למיתני נוחל ומנחיל: **ופרכם** תלתא פרכום. ואית דגרס עד תלתא פרסי פירוש מהלך שלש פרסאות: **בכור** שנולד אחר מיתת האב אין נוטל בחלק בכורה מאי **טעמא** יביר בעינן. קשה לר״י דאמאי לא מפיק ליה מוילדו לו לעיל דבפ׳ יש בכור (בכורות דף מז: ושם ד״ה וילדו) דריש ליה נמי גבי בכור דדריש מיניה בכור שיצא דרך דופן אין נוטל בחלק בכורה ויש לומר אי לא דידעינן בכור מקרא אחרינא לא הוה מוקי האי קרא בפשוט אלא בבכור וכן בפ׳ יש נוחלין (לעיל דף קמ.) דמפיק מוילדו לו בנים לטומטום אין ממעט בחלק בכורה ומוהיה הבן הבכור מפיק דבכור טומטום אין נוטל פי שנים התם נמי אי לאו דידעינן בכור מקרא אחרינא לא הוה מוקמי קרא דוילדו לו בנים בפשוט אלא בבכור והשתא אתי שפיר דלא מקשי אמאי לא נימא דיוצא דופן אינו ממעט בחלק בכורה מוילדו לו כדממעטינן בבכורות מיניה דאין בכור יוצא דופן נוטל פי שנים אלא ודאי כל כמה דליכא תרי קראי לא מוקמי אלא אבכור ולא אפשוט: **והלכתא** המזכה לעובר לא קנה. פירש ריב״ם דבירושה הנאה מאיליה יכול להיות דהלכה כר׳ יוסי דאמרינן בפרק אלמנה (יבמות דף סז. ושם ד״ה אוכלין) דהודו לו חכמים לרבי יוסי דמסתבר טעמיה אף על פי שלא חזרו בהם גרסה דהלכתא כוותיה כיון דמסתבר טעמיה: ושמנה מנים הנותרים יחלקו בין שלשתן לאובן ושמעון ולוי כל אחד יטול שלש מנים חסר שליש וגם אם יחזור וימות לוי יטול אחיו

דהוא מיית ברישא ואין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין מן האב למימרא דהוא מיית ברישא והא הוה עובדא ופרכם תלתא פרכוסי אמר מר בר רב אשי [ה]מידי דהוה אזנב הלטאה שמפרכסת מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר לומר [א]שממעט בחלק בכורה ודוקא בן יום אחד [ב]אבל עובר לא מאי טעמא [ו]וילדו לו אמר רחמנא דאמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא [ז]בן שנולד לאחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק בכורה מאי טעמא וילדו לו אמר רחמנא והא ליכא בסורא מתנו הכי בפומבדיתא מתנו הכי אמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא [ד]בכור שנולד לאחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים מאי טעמא [ג]יביר אמר רחמנא והא ליתא דיביר והלכתא ככל הני לישני דאמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן המזכה לעובר לא קנה ואם תאמר משנתינו [ט]הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו [י]אמר ליה שמואל לרב חנא בגדתאה פוק אייתי לי בי עשרה ואימר לך באפייהו המזכה לעובר קנה והלכתא המזכה לעובר לא קנה ההוא דאמר לדביתהו נכסי לבני דיהוו לי מיניך אתא בריה קשישא אמר ליה ההוא גברא מאי תיהוי עליה אמר ליה זיל קני כחד מברא [יא]הנך ודאי לא קנו דאכתי ליתנהו האי אית חולק לטליא במקום בניא או לית ליה חולק לטליא במקום בניא רבי אבין ורבי מיישא ורבי ירמיה דאמרי אית חולק לטליא במקום בניא רבי אבהו ורבי חנינא בר פפי ורבי יצחק נפחא דאמרי לית חולק לטליא במקום בניא אמר ליה רבי אבהו לרבי ירמיה [יב]הלכתא כוותן או הלכתא כותייכו אמר ליה פשיטא דהלכתא כוותן דקשישנא מינייכו ולאו הלכתא כוותייכו דדרדקי אתון אמר ליה מידי בקשישותא תליא מילתא בטעמא תליא מילתא וטעמא מאי [יג]זיל לגביה דרבי אבין דאסברתה ניהליה וכרכיש

להנחיל ממונו לאחיו מן האב. ולא בהדיא תנן לה אלא מדוקיי׳ דהך דתנן לקמן (דף קנח:) נפל הבית עליו ועל אמו כו׳ דמשמע דאם מת קודם אמו אין יורשין ממון האם ובשם מוחלין) נמי דייקינן לה ממתני׳ דהאשה את בנה והאשה את בעלה מה האשה את בעלה אין הבעל יורש את אשתו בקבר אף האשה את בנה אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו מן האב. אבל אילו מתה אם תחלה ואחר כך מת עובר היה מנחיל לאחין מן האב דלעולם אימא לך דעובר יורש **ופרכם.** העובר אחר יציאת נפשה: ומשני **מידי דהוה אזנב הלטאה.** שמפרכסת אחר שחתכוה מן הלטאה ואין בה חיות: **מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר.** לעולם אימא לך זימנין דהיא מייתא ברישא ואחר כך עובר ומנחיל העובר לאחין מן האב דעובר יורש הוא ואע״ג דתירץ רבא לעיל [ע״ב] שאני התם דמעיקרא רפוי מרפיא בידייהו ואתא למימר דעובר אינו יורש שיעת גמרא הוא זה אזיל הכא וקא מדחי ליה ואזיל הכא וקא מדחי ליה ולעולם הך משנה דבן יום אחד נוחל ומנחיל) אלא למעוטי עובר מדין ירושה אלא למעוטי דאינו ממעט בחלק בכורה וכדמפרש ואזיל שבא לומר דבן יום אחד ממעט בחלק בכורה כגון יעקב שמת והניח שני בנים ראובן ושמעון והניח שנים עשר מנה ראוי הבכור ליטול פי שנים כאחד מן אחיו ויטול ראובן שמנה מנים ושמעון ארבעה מנים נולד לוי בחיי יעקב ומת יעקב בו ביום אחרי לידת לוי נמצא נוטל ראובן ששה ושמעון שלשה ולוי שלשה ומת לוי בו ביום אחרי מיתת אביו דהוה ליה בן יום אחד ומנחיל לאחיו שלשה מנים הראוין לו ונאלו לא יטול ראובן חלק בכורה כנגד שמעון שהרי מכח אחיו לוי הוא ירש נמצא ראובן נוטל שבעה מנין וחצי ושמעון ד׳ מנין וחצי נמצא שמעון לידת לוי לראובן חצי מנה מחלק בכורתו. ודוקא בן יום אחד אבל אם היה לוי עובר כשמת אביו יעקב ואח״כ נולד לוי אינו ממעט בחלק בכורה אלא בחלק פשיטות כיצד מת אביו נוטל ראובן מן השנים עשר מנים ארבעה מנים בחלק בכורה כאילו אין העובר בעולם שהרי לא הניח יעקב בנים יתודים אלא ראובן ושמעון

בחלקו נמצא ראובן נוטל ארבעה מנים של חלק בכורה ושלשה מנים חסר שליש חלק פשיטותו ומחצית של חלק לוי דהיינו מנה ושליש סך הכל מ׳ מנין ואם היו עשרה אחין יחלקו חלק לוי לעשרה חלקים וחלק בכורה לא יזוז מקדמותו: **וילדו לו בעינן.** כשנולדו אלא בחייו אמר רחמנא לתת לו פי שנים [דכרים כא] חלק בכורה על אחיו שכם אחד אבל עובר הנולד לאחר מיתתו של אב לא קרינא ביה וילדו לו ונגבי חלק בכורה כמאן דליתא דמי ויטול הבכור חלק בכור גדול לפי חשבון אותן אחין הנולדים בחיי אביו: **בכור הנולד לאחר מיתת האב.** כגון ילדה תאומים או היו ליעקב נשים הרבה ונולד ראובן אחר מיתתו מלאה ויוסף מרחל: **יביר בעינן.** וכיון דנולד בחייו אפילו לא ראהו אביו ולא הכירו מימיו הואיל וראוי להיכרא אין היכרא מעכבת בו כדר׳ זירא דכל הראוי לבילה כו׳ (לעיל דף פא:). בפר״ח: **ופ״ם משנתינו.** דאיתיביה רב נחמן לרב הונא דלעיל [קמא:] האומר אם ילדה אשתי כו׳: **קרובה אצל בנו.** וגמר ומקנה בכל לבו אבל לעובר אחר לא קנה: **בגדתאה.** דמן בגדד עיר שנולד בה וכתבי רב שרירא היא נזכרת: **בי עשרה.** לפרסומי למילתא: **והלכתא המזכה לעובר לא קנה.** כדבי יוחנן וכגון שאינו בנו אבל המזכה לעובר שבמעי אשתו קנה דדעתו של אדם קרובה אצל בנו: **נכסי לבני דיהוי ליך מיניאי.** ולא היתה אשתו מעוברת הלכך לא קנה כדלקמן דכתיב״ג לא אמרינן דעתו של אדם קרובה אצל בנו אלא היכא דמזכה לעובר שנמצא באשתו כבר ושוב מצאתי כן בפר״ח: **בריה קשישא.** מאשתו ראשונה: **יקנה כאחד ברא כו׳.** יקנה כאחד מן הבנים העתידים להולד מאשה זו: **אית חולק לטליא במקום בניא.** דאף על גב דבניא לא קנו בכח מתנה זו אפילו חלק אחד דהא ליתנהו אפילו עובר דנימא דעתו של אדם קרובה אצל בנו ולא יקנו אלא בתורת ירושה במיתת אביהם אפ״ה בריה טליא קנה בכח מתנה זו חלק אחד מלבד חלקו שיורש עם אחיו: אית חולק לטליא כנגד אחד מהן אילו קני דה״ק ויקנה כאחד מבריא דיהוי לה מינאי ואף על פי שלא יקנו רואין כמה בנים יהיו לה אם שלשה בנים מלבד הקשים חולקין בארבעה חלקים ויטול זה חלק אחד מהן וחוזרין וחולקים שלשה חלקים הנותרים לארבעה ויטול כל אחד חלק אחד בתורת ירושה: **עליא.** תיווק גדול כדאמר בפרק המוכר את הספינה (לעיל דף נא:) דאמר מ״ר נחמן והירכא כי הוו מטיילין עליא ותליתא כבר שב סרי בשוקא ולא הוו חטאו: **במקום בניא.** כשיירשו הבנים את אביהן אית חולק לטליא עמהם לבד ירושתו כדפרישית: **לית חולק לטליא.** אלא חלק ירושה בלבד כדמפרש לקמיה [קמג.] דקני כחמור הוא דקאמר ליה קני כאחד מן הבנים שיהיו לי וכי היכי דאינהו לא קנו שהרי לא היו עדיין אפילו עובר בשעת מתנה אינו נמי לא קנה שנתלית מתנתו במתנת הבנים:

וכרכיש

מסורת הש״ס

ע) [ערכין ז. נדה מד: חולין כח.], פ) [לעיל קנט.], צ) יבמות סז: כתובות ז. [זבחים נב.], ק) [לעיל קס.], ר) [נדה מב.], ש) [לעיל קיד:], ת) [נדה מד.], א) [ל״ל ר׳ יוחנן], ב) [ע״פ הפי׳ שכתבו תוס׳ נדה מד. ד״ה אינו ע״ש],

תורה אור השלם

1 כִּי תִהְיֶין לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ לוֹ בָנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכוֹר לַשְּׂנוּאָה: דברים כא טו

2 כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֶת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה: דברים כא יז

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה דהוא וכו׳ והא דאמר בפרק השוחט דמקה אמו:

מוסף רש״י

והא הוה עובדא ופרכם. עובר שנמעי אמו אחר מיתתה תלתא פרכוסי, אלמא היא מייתה ברישא (נדה מז:). אזנב הלטאה. אם מותכין אותה מפרכסת החתיכה (אע״פ שאין בה חיות (ערכין ז.) שהרי זנב הלטאה מותך אותה לגמרי והיא מפרכסת, מיתוך הזנב מפרכס (חולין כא.). בגדתאה. בעל אגדה, ל״ל שם מקום שהוא בנבל שמו בגדד (יבמות סז.) עיר שבנבל ושמה בגדת, נפסק סדרו של שריגל נתון היא מזכרת (כתובות ז:). בי עשרה. לפרסם את הדבר (יבמות סז.). המזכה. מתנה על ידי אחר, לעובר. שנמעי אמו, קנה (כתובות ז:). דאסברתה ניהליה. פירשתי לו טעמא (נדה מב.).

עין משפט נר מצוה

יח א ב ג מיי׳ פ״ג מהל׳ מלוה הלכה ה סמג עשין כז טור ושו״ע חו״מ סי׳ רעז סעיף ה [וכרב אלפס דמכילתין פ״ח דף רח.]:

יט ד מיי׳ שם הלכה ב טוש״ע שם סעיף ג [וכרב אלפס שם]:

כ ה מיי׳ פכ״ג מהלכות מכירה הלכה י וס״ח מהל׳ זכיה הלכה ה סמג עשין פב טור שו״ע חו״מ סי׳ רי סעיף ח וסי׳ רנג סעיף כו:

כא ו מיי׳ פכ״ג מהל׳ מכירה הל׳ י סמג שם טור וש״ע חו״מ סי׳ רי סעיף ח:

רבינו גרשום

והא הוה עובדא. דמתה אמו וראח״כ פרכם העובר ג׳ פרכוסי אלמא דבתר הכי חיי: [מידי דהוה]. שדומה חיותו לזנב הלטאה שמחותכת ומפרכסת וההוא חיותיה אינו חיות: מר בריה דרב יוסף משמיה דרב׳ אמר. הא דקתני מתני׳ תינוק יום אחד נוחל ומנחיל הכי מפרש לה לומר שממעט בחלק בכורה. שאם היו ט׳ אחין וזה התינוק נחלק הנכסים בי״א חלקים ונוטל הבכור פי שנים דאי ליתא להאי לא הוי מחלקין אלא לי׳ חלקים ונוטל הבכור ב׳ חלקים ואם מת האי תינוק יחלקו חלקו בשוה ביניהן: אבל עובר אינו ממעט. שלא היה כלום ולעולם המזכה לעובר קנה: מאי טעמא. אינו ממעט: וילדו לו בנים. בחייו ממעטי: בכור הנולד לאחר מיתת האב. כגון שילדה תאומים וניכר הבכור שיצא תחלה: כהני חלת לישני דרבא. חדא לומר שממעט בחלק בכורה והני תרתי: ואם תאמר משנתינו. האמר אם ילדה אשתו זכר יטול מנה ילדה נקבה נוטל מאתים דמשמע המזכה לעובר קנה. משנתינו היינו טעמא דהאיל ואדם קרוב אצל בנו: אייתי לי עשרה. כדי לפרסומי מילתא דידיה: אמר ליה זיל קני כחד מינייהו. כשנולדו ויירשו את אביהן ויחלקו את ירושתן אי האי נסיב טפי אי לאו ולדברי הכל המזכה לעובר לא קנה: ר׳ אבין ורבי מיאשה ורבי ירמיה אמרו אית חלק לטליא. לבחור זה במקום בניא דיהוי ליה כלומר מעכשיו זיכה לו חלק אחד מנכסיו כאחד מן הבנים שיהי׳ לו ויחלקו המותר ויטול גם הוא חלקו עמהן ומתחלה יטול אחד קודם חלוקה שאם יהי׳ לו הבנים ג׳ לבד מטליא יטול הוא ג׳ ורב הנחלה תחלה ומן המותר יטול כאחד מהם: ר׳ אבהו ור׳ יצחק נפחא ור׳ חנינא לית חולק טפי לטליא. האי בר קשישא לית ליה שום חלק טפי במקום בניא אלא יטול כאחד מהן ולא שום חלק יותר: אמר ליה. ר׳ ירמיה: פשיטא דהלי׳ כוותן דאנן קשישן מנייכו. אלא מאי קא סברת דהלכתא כוותייכו לא דדרקי אתון: מידי בקשישא תליא מילתא בטעמא תליא מילתא. וטעמא דילן מסתבר טפי. וא״ל ר׳ ירמיה ואימא לי טעמא מאי לית חלק לטליא. אמר ליה ר׳ אבהו זיל לגבי דר׳ אבין כו׳:

ע) הלכה ג״ע דמאי רוב נחלה דקתמר. ומאי דא״ל חלק אחד בנחלה תחלה וכו׳.

וכרכיש. הוה לדבריי: **קני כחמור מי קנה.** כמו שהחמור לא קנה כן הוא לא קנה הכא נמי כי היכי דבנים העתידים לבא בעולם לא קנו אילו נמי לא קנה: **אם וחמור.** אם ובהמה זו תקנו נכסיי: **קנה מחצה.** דהכי אמר ליה אתה וחמור תקנו שניכם הוא מחצה ואתה מחצה ולא אחד האיש חלקו בשניל החמור שלא תלמן זה בזה: **לא קנה ולא כלום.** דכיון דבקנין אחד שיתף שניהם לא נגמרה בדעתו להקנות לזה בלא זה כלום וכיון דחמור לא קנה אילו נמי לא קנה: **רב ששת אמר קנה הכל.** אדם יודע שאין חמור קונה וגמר בדעתו שמי שיוכל לקנות משניהם יקנה: **כשהוא תורס.** קישות אחד מחמשים איכא למיתת דלמא איכא מר בפנימי שבזה טפי מאיך ואין כאן אחד מחמשים במתוק ונמצא תורס מן המר על המתוק הלכך כשהוא תורס מוסיף על המתוק כגילה מקישות אחרת ותורס קישות וכגילה על המרגעים ומשע ואיכא השתא מתוק בתרומה טובא ונמצא תורס מן המתוק על המתוק: **ואמאי אם וחמור הוא.** שאמר קישות זה יהא תרומה על אלו וכיון דיש בה מר ומתוק כי היכי דמר לא חייל בה תרומה ולא מבטל שם טבל מן המ"ט הכי נמי המתוק לא יחול עליו שם תרומה אלא מאי איכא (א) למימר המתוק קנה הכל ופטר מעבל את המ"ט ולעיל נמי אם וחמור אף על גב דחמור לא קנה הוא קנה הכל כי היכי דהכא דמר לא קנה ומתוק קנה הכל: ומשני **שאני תרומה.** דמר נמי תרומה מעליתא הוא כמתוק ואין כאן אם וחמור ושניהן קונין זה בזה: **לא תשאו.** על התרומה חטא אם תרימו את אילו מן היפה הא אם תרימו מן הרע תשאו עליו חטא שלא עשית מצוה מן המובחר: **נשיאות חטא למה.** אלא יחזור ויתרום מן היפה: **מעשה בחמש נשים.** בפ' האיש מקדש והתסי מפרש לה רב שפיר אמר רב שמע מינה מתמניתין הרבעה ונקטו בידיה תלת שמע מינה המקדש בפירות שביעית מקודשת וש"מ קדשה בגזל אינה מקודשת ואפילו בגזל דידה מדקתני שלהן היתה ושל שביעית היתה טעמא דשביעית דהפקר הוא הא דשאר שני שבוע לא וש"מ אשה נעשית שליח לחבירתה ואפי' במקום שנעשית לה לרה שהרי קבלה אחת על ידי כולן ונתקדשה היא וחבירותיה בכלכלה זו ונעשו לרות זו לזו: **אין אחיות מקודשות.** דקדושין שאין מסורין לביאה לא הוו קדושין כלל ואפי' בחדא מיניהו: **ואמאי.** נכריות מקודשות והא אם וחמור הוא הרי מקדש בכלכלה זו כולן חמש נכריות ואחיות וכי היכי דאחיות לא קנו נכריות נמי לא יקנו אלא שמע מינה מה שיש בידו כח לקנות יקנה הכל כרב ששת: **היינו דאמרי רב הונא בר אויא בחלוס.** ומשום דאמרת לי דמותיב רב אויא תיובתא נתקיים חלומי מיהו לאו קושיא הוא דלאו מי אוקימנא כו' בתמיה: **הראויה מכם.** ואין אחיות בכלל ואפי' הוא דמוקי לה הכי בקדושין (נא:). וקי"ל כרב נחמן דאמר דאם וחמור קנה מחצה והמזכה לעובר לכשתלד קנה כרב נחמן. בפירוש רבינו חננאל: **קני פלגא.** כנגד הבנים היא מחצה והם מחצה: **והיתה לאהרן וגו'.** בלחם הפנים כתיב אהרן זה כהן גדול ומחצה לכהן גדול ומחצה למשמרת הכהנים. והך ברייתא במסכת יומא בפרק ראשון (דף יח:) דתנן המתם גבי כהן גדול (יד.) מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש ומניח בגמרא (שם יח:) ונוטל חלה אחת משתי חלות של עצרת ארבע או חמש ממעשה לחם הפנים רבי אומר לעולם חמש שנאמר והיתה לאהרן ומחצה לבניו (ויק.) משום דאמר לה הכי נמי את לא תהא מקניה לאחרים אלא לבניו ומחצה לאהרן ומחצה לבניו דיה שתטול כאחד מכניה דלא שקלא פלגא. והא הוה עובדא דאמר לה ש"מ נכסיי לך ולבניך ואגבי שמואל פלגא לאחתא: אבולי ואסטרטיגי. שהשליך על בני העיר ועל בני חצר סתם שיקנו לו כתר. אבולי בני העיר. אסטרטיגי חצרנים. ואמר רבי ניתבו אבולי פלגא ואסטרטיגי פלגא ה"נ לגבי הא אתתא מאי שנא: מי דמי התם. גבי אבולי ואסטרטיגי מעיקרא אבולי לחודייהו שהן המס ואסטרטיגי סיוע במקצת בעלמא הוו מסייעי בהדייהו השתא וכו': ששים בכלי אחד ומ' בכלי אחד כו'. הרי

וכרכיש בה רישיה בי מדרשא אזל לגביה א"ל אילו א"ל קני כחמור מי קני דאיתמר קני כחמור [1]לא קנה [6]את וחמור רב נחמן אמר [2]קנה מחצה ורב המנונא אמר לא אמר כלום ורב ששת אמר קנה הכל אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא רבי יוסי אומר אין לך מר בקישות אלא פנימי שבו לפיכך כשהוא תורם מוסיף על החיצון שבו ותורם אמאי את וחמור הוא שאני התם דמדאורייתא תרומה מעלייתא היא [3]דאמר רבי אילעא מנין לתורם מן הרע על היפה שתרומתו תרומה שנאמר [1]ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו ואם אינו קדוש נשיאות חטא למה מכאן לתורם מן הרע על היפה שתרומתו תרומה אמר ליה רב מרדכי לרב אשי מתיב רב אויא תיובתא [3]מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ושלהן היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולכן מקודשות לי בכלכלה זאת וקבלה אחת מהן ע"י כולן אמרו חכמים [4]אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאין מקודשות הא נכריות מקודשות [5]ואמאי את וחמור היא אמר ליה היינו [7]דחזאי רב הונא בר אויא בחלמא דמותיב רב אויא תיובתא לאו מי אוקימנא [8]דאמר הראויה מכם לביאה תתקדש לי ההוא דאמר לה לדביתהו נכסיי ליך ולבניך אמר רב יוסף [9]קנתה מחצה ואמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא [10]רבי אומר [2]והיתה לאהרן ולבניו [11]מחצה לאהרן מחצה לבניו אמר ליה אביי בשלמא התם אהרן בר חלוקה הוא להכי פרט ביה רחמנא למשקל פלגא אשה לאו בת ירושה היא דיה שתטול כאחד מן הבנים איני והא עובדא הוה בנהרדעא ואגביה שמואל פלגא בטבריא ואגביה רבי יוחנן פלגא ותו כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר [8]ההוא דמי כלילא דשדו דבי מלכא אבולי ואיסטרוגי אמר רבי ניתבו אבולי פלגא ואיסטרוגי פלגא הכי השתא התם מעיקרא כי הוו כתבי אבולי הוו כתבי ואיסטרוגי הוו מסייעי בהדייהו וידע מלכא דהוו קא מסייעי השתא [11][מאי דקא כתבי] אבולי ואיסטרוגי למימרא דהני פלגא והני פלגא מתיב רבי זירא [12]האומר הרי עלי מנחה מאה עשרון להביא בשני כלים מביא ששים בכלי אחד וארבעים בכלי אחד ואם הרי

רב נחמן אמר קנה מחצה. והלכתא כרב נחמן והא דאמר בפ"ב דקדושין (דף נא.) וליטעמיך אימא סיפא מעשה בחמש נשים כו' עד אם וחמור הוא ואם וחמור לא קנה לאו משום דהלכתא הכי אלא הכי בעי למימר ותקשה למאן דאמר לא קנה וכי היכי דלדידיה צריך לתרלה הכי נמי צריך לתרלה לרבא:

אין לך מר בקישות אלא פנימי שבו. תימה כיון דכל קישואין הפנימי מר והחיצון מתוק למה לא יתרום מזה על זה והלא החיצון יפטור החיצון והפנימי יפטור הפנימי ולמה צריך להוסיף על החיצון ורלה לר"י דר' יוסי דהכא לא מייירי בכל הקישואין מריס אלא אותה שתורם נמצאת מרה וקאי אהא דתנן במסכת תרומות (בפ"ג משנה ו) ומייתי לה בהאשה רבה (יבמות דף פט. ושם) התורם קישות ונמצאת מרה אבטיח ונמצא סרוח תרומה ויחזור ויתרום ור' יוסי פליג וסבר דאין צריך לחזור ולתרום אלא מוסיף מן החיצון על החיצון דאפי' אותה שנמצאת מרה אין החיצון מר כל כך שלא יהא עליו תורת אוכל והכי משמע בהדיא בירושלמי על ההיא משנה דהתורם קישות דקאמר בשלמא אבטיח ונמצא סרוח תרומה ויחזור ויתרום דספק גמור הוא אם היה סרוח בשעת הפרשה אם לאו אלא קישות ונמצאת מרה אמאי הוי תרומה הא ודאי דהיתה מרה גם בשעת הפרשה ולמה היא תרומה כלל ומשני עשאוה ספק אוכלין דאוכל גמור הוא מן התורה ולכך היא תרומה והכי נמי אמרינן הכא דמדאורייתא תרומה מעליא הוא אלא דקנסי ליה משום דהוה ליה למטעמיה דאמרי' בהאשה רבה (שם) ועשאוה ספק אוכל ולכך יחזור ויתרום ובתר הכי מייתי בירושלמי ההיא דר' יוסי דהכא דאין לך מר בקישות אלא פנימי שבו וקא בעי התם וכי בדבר שיכול ליבדק נחלקו ומשני על עיקר בדיקתה נחלקו דתנא קמא סבר יש מרירות הרבה בחיצון ולאו לעשותו ספק אוכלין ור' יוסי סבר אין בו מרירות כל כך ואין לאו לעשותו ספק אוכלין ולכך לא יחזור ויתרום הרי משמע בהדיא דרבי יוסי פליג אמתניתין דהתורם קישות:

אם

[1] (קדושין נא.), [2] (יבמות נא.), [3] (ב"ב נ:, יומא פט: קדושין מו: (תמורה ה.), [4] (קדושין נ:), [5] (נזירות ה. נו.), [6] ע"ז י: פנהדרין כא. [יומא יח:], [7] כש"ל [8] (קדושין נב.).

תורה אור השלם

1 ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו ואת קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו:
במדבר יח לב

2 והיתה לאהרן ולבניו ואכלהו במקום קדש כי קדש קדשים הוא לו מאשי ה' חק עולם: ויקרא כד ט

גליון הש"ם

גמרא מחצה לאהר'. עי' בספקי מהרש"א סי' עב:

הגהות הב"ח

(**א**) רש"ב"ם ד"ה ואמאי וכו' אית לך למימר:

מוסף רש"י

וכרכיש בה רישיה. הוה לדבריי ונענע בראשו (נדה מב.). **ולא תשאו עליו חטא.** בהרימכם את חלבו לא תשאו חטא, הא אם תרימו את הרעה שבו תשאו חטא (קדושין מו:) שהתרומה מקדש כמו שהיא רע ואין תקנה להמליחה ולא לחזור ולתרום (לעיל פז.). **נשיאות חטא למה.** הא לא עבד ולא מידי, ויחזור ויתרום מן היפה (שם). **הא נכריות מקודשות ואמאי את וחמור היא.** נותן מתנות לנולד ולעובר שבמעי אמו שאינו קונה כלום, גם הנולד אינו קונה, שהרי לא הקנה לזה בלא זה, והכא נמי אינא חדא דלא מאיא ליה כלו (קדושין נא.). **והיתה לאהרן ולבניו.** בלחם הפנים כתיב, והכן וטול מחצה כדאמרינן בסדר יומא (יח:) וטול חלה אחת משתי חלות של עצרת וארבע או חמש ממעשה לחם הפנים, והתם מפרש דפלגא היא (ע"ז י:).

רבינו גרשום

קירקיש בה רישא. כלומר דהכי עיקר דלית חולק לטליא: אמר לו זהו הטעם דאילו אמר לו קנה כחמור. ממון שלי מי קני כחמור הא חמור לאו בר קנייה הוא וכי היכי דחמור לא קנה איהו נמי לא קנה הכי נמי להיכא דאמר ליה זיל קני כחד מיניהו ואינהו לאו בני קנייה נינהו דאכתי לא אתו לעלמא דקיימא לן הכוכה לעובר לא קנה האי בר קישישא נמי לא קנה להכי דיטול לחודיה בלא דידהו ויחלוקו בשוה והיינו טעמא דלית ליה חולק: אי אמר ליה קני את וחמור רב נחמן אמר קנה מחצה. דהכי קאמר את דבר קנין את קנה חצי וחמור לאו בר קנין הוא אינו קונה: ורב המנונא אמר לא קנה ולא כלום. דדימה קנינו לחמור כלומר כי היכי דחמור לא קנה כלום הכי נמי את לא תהא קונה כלום: רב ששת אמר קנה הכל. הכי קסבר בשלמא חמור לאו בר קנין הוא ואינו קונה כלום אבל את דבר קנין את קנה הכל חלקו ולחלק חמור: אמר רב ששת מנא אמינא לה. דקנה הכל: דתניא ר' יוסי אומר אין לך בקישות מר אלא פנימי שבתוכו לפיכך כשהוא תורם מוסיף על התרומה חצי קישות אחד בלבד הואיל ויש מר בתוכו ואינו כולו מתוק נמצא תורם מן הרע על היפה דאין ברירה לפיכך מוסיף עליו עוד חצי קישות כדי שיהא זה חצי חיצון במקום המר שבאותו קישות

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פכ"ג מהל' מכירה הלכה יב סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רי סעיף ב:
כג ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
כד ג ד ה מיי' פ"א מהל' אישות הלכה ב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מא סעיף ג:
כה ו מיי' פי"ח מהל' זכייה ומתנה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמז סעיף ה:
כו ז מיי' פ"ד מהלכות תמידין הלכה יד:
כז ח ט עי' בשי"ע חו"מ סי' קנב סעיף ו בהג"ה וסי' קכח סעיף ב בהג"ה מענין מסיס:
כח ט מיי' פי"ז מהל' מעשה קרבנות הל"ו:

רבינו גרשום (המשך)

של תרומה דחשיב כאילו כולו מתוק. דאמאי מתוקנין לדבריך דאמרת את וחמור לא קנה כלום הכא נמי האי מר שבתוך קישות זה של תרומה כחמור הוא מה חמור אינו קונה האי מר נמי אינו פוטר כלום. ולימא כי היכי דהאי מר אינו פוטר כלום החיצון המתוק נמי לא פטר ולא תהא תרומה אלא מדקא מוסיף ותורם והוי תרומה אע"ג דיש מר בתוכה ש"מ דאת וחמור קנה הכל. ומשני לעולם אימא לך את וחמור לא קנה כלום והכא מאי טעמא מתוקנין בתוספת דמדאורייתא אפי' תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה כדר' אילעא וכו' אבל החמירו רבנן משום חביבת המצוה דלא יתרום אלא מן היפה על היפה ולא דמי כלום לאת וחמור: הא מתיב רב אויא תיובתא. דאת וחמור קנה הכל: וליקט איש אחד כלכלה של תאנים ושלהן. של נשים הללו היו תאנים: ושל שביעית היתה. דהפקר הוו וכל המחזיק בהפקר קנה הא נכריות שהיו בין חמש נשים מקודשות. ואמאי מקודשות אפי' הנכריות והא את וחמור הוא כי היכי דאחיות לא הוי מקודשות (ביחד) לאותו איש הכי נמי נכריות לא ליהוי מקודשות אלא ש"מ מדמקודשות נינהו ש"מ דאת וחמור קני הכל ותיובתא דר' המנונא: אמר ליה היינו דחזאי לרב אויא אמש בחלום. משום דמשתעי השתא במאי דאותיב רב אויא. ולא אוקימנא בהא דמשום הכי נכריות מקודשות כגון דאמר הראויה מכם לביאה תתקדש למעוטי אחיות דאינן ראויות לו לביאה דלא דמיין לאת וחמור דלא קנה הכל דמגו דחמור לא קנה איהו נמי לא קנה: ר' אומר והיתה לאהרן ולבניו. גבי לחם הפנים כתיב דמצי למכתב והיתה לכהנים והיה נוטל אהרן כאחד מבניו אלא מדגלי ביה קרא והיתה לאהרן ש"מ לטפויי מילתא הוא דמחצה לאהרן ומחצה לבניו: אבל האי איתתא לאו בת חלוקה. ליתת עם בניו השתא דקאמר נכסיי לך ולבניך דיה שתטול כאחד מכניה דלא שקלא פלגא. והא הוה עובדא דאמר לה ש"מ נכסיי לך ולבניך ואגבי שמואל פלגא לאתתא: אבולי ואסטרטיגי. שהשליך על בני העיר ועל בני חצר סתם שיקנו לו כתר. אבולי בני העיר. אסטרטיגי חצרנים. ואמר רבי ניתבו אבולי פלגא ואסטרטיגי פלגא ה"נ לגבי עשיריים הוי כתיבי ליתן אחד. דהכי דינא דקי"ל